

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XXXVI. Bonæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

mitti: quemadmodum etiam dici solet, quod consuetudo iurisdictionem dat & aufert, DD. in c. cum contingat, 13. de foro comp. siue consuetudo sit, vt omnes, vbicunque sint, absentes vocari debeant: Ea tamen intelligenda, dummodo sine graui ecclesie detrimento aduocari possint, nam alioquin, vt damnosa ecclesie consuetudo aboleri deberet: Deinde vt ij ad diem electionis rationabiliter definitum, aduenire possint; quia alioquin frustra vocarentur. Et quæ hic dicuntur de vocandis Capitularibus ad electionem, locum etiam habent, si consuetudo alicubi sit, vt omnes vocentur ad tractatum, v. g. rei ecclesiasticæ alienationem. Verum seclusa consuetudine, necesse non est absentes vocari ad tractatum, & consensum præstandum alienationi, secundum Gl. communiter receptam in cit. c. cum in ecclesiis, ex Auth. hoc ius porrectum, iun. Gl. ver. maiore, c. de SS. Ecclesiis; quemadmodum nec ad alias res tractandas, nisi magni admodum momenti sint.

Ad argum. ex hoc c. desumptum respondetur, esse responsionem hic à Pontifice datam ex causa aliqua speciali; siue propter particularem eius ecclesie consuetudinem; siue propter circumstantiam aliquam, ob quam visum fuit Pontifici, omnes Canonicos, qui in prouincia erant, vocandos esse: Et fortasse nulli fuerunt tunc absentes extra prouinciam. Ad cit. l. vlt. dici debet, esse illud peculiariter decretum in ordine ad vsucapionem rerum immobilium perficiendam, vt habentes domicilium in eadem prouincia, siue sub vno eodemque regimine sunt, prout docui lib. 3. Theol. moralis, tract. 1. de iust. cap. 8. n. 13. Ideoque ad casum nostrum transferri non posse.

CAPITVLVM XXXVI.

Bonæ.

PARAPHRASIS.

Cum S. Cremonensis Episcopus, in ægritudine constitutus morti vicinus esset, Ca-

pitalum H. Canonicum, eo tempore Regij studiis vacantem ad noui Episcopi electionem vocauit, constituto termino Vigiliæ Pentecostes: Deinde mortuo Episcopo S. in Feria secunda Pentecostes, antequam corpus sepulturæ traditum esset, Archipresbyterum eius ecclesie per compromissum in Episcopum elegerunt. At verò H. postea adueniens, quod existimaret electionem eam, ad quam ipse vocatus non fuerat, sed contemptus, nullius momenti esse, atque eligendi facultatem ad se solum deuolutam esse, Archidiaconum elegit. Controversiâ istâ ad Innoc. III. Papam delatâ, censuit in primis, electionem ab H. factam, priusquam prior electio Apostolicæ Sedis auctoritate cassata esset, nullius esse momenti, & in pœnam temerè præsumptæ electionis ipsi iniunxit, vt si Capitulum denudò conueniens electionem priorem de Archipresbytero renouet, contradictionis vocem emittere non posset. Enimverò hanc ipsam quoque à Capitulo factam electionem, iustitia exigente Pontifex cassauit, partim quia corpore Episcopi defuncti nondum sepulturæ mandato, de electione tractatum instituerunt contra canonicas sanctiones; partim quia H. Canonicus, contemptus fuit: in huiusmodi autem casu plus vnius contemptus, quàm multorum contradictio obesse solet. Neque excusationem affert, quod idem H. citatus fuerit; quia citatio ea legitima non fuit, sed temeraria, quippe facta ante mortem Episcopi; & ideo obligare non potuit citatum.

SUMMARIUM.

1. *Viuentis Prelati ecclesie, etiam si eius vita desperata sit, illicitus & inualidus est tractatus de electione successoris.*
2. *Citatio ad nouam electionem ante mortem Prelati, ipso iure irrita est.*
3. *Per tractatum intelligitur ille, qui collegialiter fit, extra illum prohibuit non est, incidenter ac veluti per accidens mentionem facere de reiecta persona substituit.*

strenua post mortem Prælati senis aut infirmi.

De qua tamen non licet quidquam mutuo promittere aut pacisci.

4. *Non prohibetur ipse Prælati ante mortem quidpiam cum Capitularibus in collegiali conuentu de forma & modo electionis statuere, & de successore consultare.*
5. *Nulla electione vel conuentione constitui potest Prælati Coadiutor cum potestate succedendi, nisi auctoritas summi Pontificis interueniat.*
6. *Corpus Prælati prius sepeliri debet, quam de electione successoris tractetur. Absolutè tamen id necessarium non est.*
7. *Electio, quæ aliquo contempto celebrata est, non est ipso iure irrita, sed ad petitionem contempti irritanda à Superiore, quod tamen in aliis actibus collegialiter peractis locum non habet.*
8. *Propter contemptum alicuius electores non inuuantur iure eligendi pro ea vice, neque denoluntur ad alios non delinquentes seu contemptos.*

Potest tamen Pontifex in pœnam delicti electores pro ea vice facultate eligendi priuare.

NOTANDVM I. *Quamdiu uiuit Prælati ecclesiæ, tametsi eius vita desperata sit, non tantum illicitus, sed etiam inualidus est tractatus de electione successoris. Ita hic habetur, & in c. nullus 7. d. 79. Ratio est: Quia electio pro inconueniente habet, eligi Prælatum, aut de eius electione tractari, antequam Sedes vacat. Quare non obstat regula, sumpta ex c. vxore 7. de sepult. Quod dispositio facta tempore inhabilis, subsistere potest, si conferatur in tempus habile. Nam regulæ huic locus non est, si tempore inhabili alicui ablata sit potestas disponendi. Qua simili ratione, coniugi, durante coniugio, concessum non est pacisci de nouo matrimonio contrahendo post mortem coniugis, quia tale pactum contra bonos mores, ideoque non obligatorium iudicatur, argum. c. sicut, 39. causa 7. quæst. 1. & dictum est Theol. moral. lib. 5. tr. 10. p. 4. c. 10. n. 7. Quin & occasio-*

nem mortis machinandæ eiusce tractatus præbere possit, ut colligitur ex c. 2. de concess. præbendæ.

Exinde sequitur, quod etiam in textu huius c. habetur, quod citatio ad faciendam nouam electionem, si emissa sit ante mortem Prælati, ipso iure irrita sit; & ideo non infringat citatum: quia prodiit à non habentibus citandi potestatem. Quare perinde est, ac si nondam constitutus Iudex aliquem citet ad diem, in quo iurisdictione præditus erit, inualida est citatio; quia facta à non habente potestatem: Itaque in talibus initium spectare oportet: quod enim initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere, reg. 29. ff.

Porro per tractatum electionis, quem ante mortem Prælati reprobatum esse dixi, oportet intelligere eum, qui collegialiter fit, quasi ordinando, aut statuendo, siue circa personam certam eligendam, siue circa tempus aut locum, ad quem Electores in proxima electione venire debeant: Talia enim decerni non possunt, sede nondum vacante. At uero prohibitum non est extra Capitulum seu collegialem Conuentum, vel etiam in ipso Conuentu Capitulari, sed incidenter tantum ac ueluti per accidens, mentione facere de certa persona substituenda post mortem Prælati admodum senis, aut infirmi, cum talis mentio non fiat in ordine ad decretum definitiuum, ac ordinatiuum, ideoque non habeat rationem tractatus Capitularis, Cauendum tamen est, ne mutua promissio, aut pactum intercedat de certa eligenda persona: tales enim pactiones reprobantur. Quare cassari poterit electio postea facta, si ex eiusmodi pactione originem cepisse appareat. Sumpta hæc sunt ex Innocentio hic n. 3. & seqq. Ioan. Andrea n. 17. Anton. n. 15. Abb. n. 12.

Præterea ipsemet Prælati non uentur cum Capitularibus quippiam statuere circa formam, tempus, locum electionis, cum ipse statuendi potestate præditus sit: Quin etiam ante mortem suam Electores conuocare potest, eosque ad concordiam hortari, & de certo idoneo successore consultare, eisque aliquem proponere, uti docet Innoc.

Innoc. cit. n. 3. argum. c. si transitus 10. iun. Gl. ver. non possit d. 79. Sed quia talis cōsultatio non est electio, (quandoquidem ea fieri non potest Sede non vacante) id eo Capitulares non prohibentur ab eo, quod in cōsultatione visum fuit, recedere, & aliam personam eligere, eum iure cautum sit c. 3. & c. Episcopo 4. causa 8. q. 1. ne Episcopus ante vitæ finem successorem sibi constituat.

5 Corollarium : Nullâ electione, aut conventionione Prælato constitui potest Coadiutor cum potestate succedendi, nisi Summi Pontificis auctoritas, ob ecclesiæ alicuius necessitatem, interueniat, iuxta Concil. Trid. sess. 15. cap. 7. de reform. & docet Azor tom. 2. lib. 3. cap. 2. q. 2.

6 NOTANDUM II. Corpus Prælati defuncti prius sepulturæ tradi debet, quàm de eligendo successore tractetur. Ita hic & in c. nullas 7. d. 79. ubi statuitur, vt electio Episcopi ante tertium depositionis diem non fiat. Absolutè tamen necessarium id non esse videtur, secundùm Gl. hic ver. tractatum, Innoc. Ioann. Andr. Imol. & alios: quia statim post mortem Prælati ecclesia vacat, atque soluta est. Quare valida est electio & prouisio alterius. Imò interdum, propter occurrentes circumstantias, etiam licita: vt si, ob iustam causam, sepultura differenda sit. Profectò tempus trimestre, aut semestrem, quod iura canonica electionibus faciendis definiunt, à die mortis prioris Prælati, dummodò ea Electoribus cognita sit, numerandum esse, tradit Gl. communiter recepta in c. postquam 11. d. 40. & colligitur hæc doctrina ex c. Episcopo 4. causa 8. q. 1.

7 NOTANDUM III. Electio, quæ aliquo contempto, id est, non legitime vocato, cum posset ac deberet vocari, celebrata fuit, non est ipso iure irrita; sed ad petitionem contempti, irritari debet à Superiore. Ita hic, & sumitur etiam ex c. quod sicut 28. in not. 5. hoc tit. Hoc autem in loco aduertitur potest doctrina Pontificis Innoc. III. quam etiam in c. venerabilem 34. hoc tit. attulit, quòd vnus absentis contemptus plus valet ad rescindendam electionem, quàm

multorum præsentium contradictio. Si enim maior & sanior pars Capitularium in vnâ personam idoneam cōsentiant, alij iure contradicere non possunt, siue contradicendo nihil efficiunt. Et tamen vnicus solus, qui contemptus est, agere potest ad electionem rescindendam.

Addit verò hic Abb. n. 10. Alios quoque actus, qui collegialiter peracti sunt aliquo contempto, seu non vocato, cum vocari debuisset, & potuisset, eo postulante, rescindendos non esse, tanquam non legitime factos.

NOTANDUM IV. Si electio peracta fuit aliquo contempto, non ideo electores priuantur pro ea vice eligendi potestate; neque ob eorum delictum ius totum electionis ad alios non delinquentes, siue contemptos deuoluitur; cum hæc pœna priuationis, aut deuolutionis in iure expressa non reperiatur. Quare, si ob alicuius contemptum electio cassata sit, Electores vnâ cum contempto ad aliam canonicam electionem procedere, & si velint, prius electum iterum eligere possunt. Ita colligitur ex textu huius c. iun. Gl. ver. expectare, & tradit Ioann. Andr. n. 15. Abb. n. 9. Imola n. 8. Sed bene admonet Gl. iam cit. quòd Papa in pœnam delicti possit Electores, propter contemptum, priuare pro ea vice eligendi facultate.

CAPITVLVM XXXVII.

Cum ad nostram.

PARAPHRASIS.

Cum Innocentius III. intellexisset, quòd H. qui se pro Abbate gerebat, antequam eligeretur, Ordinem professus non fuisset, electionem eius censuit irritam esse, (id est, irritam declarandam.) Quia ecclesiasticæ traditioni repugnat, eò quòd Monachus fieri debeat sine spe, aut promissione Abbatiæ, alteriusve obtinendæ Prælaturæ, aut dignitatis.

SUMMARIUM.

1. Malè promouens seu intrusus ad beneficium

Tit 3

ejune